

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

8 päivänä syyskuuta 2022 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 2001/29/EY – 5 artiklan 2 kohdan b alakohta – Kappaleen valmistamista koskeva yksinoikeus – Poikkeus – Yksityiskäyttöön tarkoitetut kopiot – Maksu – Etukäteen myönnetty vapautus – Vapautusta koskeva todistus, jonka myöntää yksityisoikeudellinen elin, joka on ainoastaan tekijänoikeuksia hallinnoivien yhteisöjen määräysvallassa – Tämän elimen valvontavaltuudet

Asiassa C-263/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja) on esittänyt 17.3.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.4.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los Contenidos Digitales (Ametic),

vastaaan

Administración del Estado (Espanjan valtio),

Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA),

Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI),

Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE),

Artistas Intérpretes, Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE),

Ventanilla Única Digital,

Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA),

Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO),

Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) ja

Sociedad General de Autores y Editores (SGAE),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Regan sekä tuomarit I. Jarukaitis, M. Ilešič, D. Gratsias (esittelevä tuomari) ja Z. Csehi,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los Contenidos Digitales (Ametic), edustajinaan A. González García, M. Magide Herrero, R. Sánchez Aristi ja D. Sarmiento Ramírez-Escudero, abogados,
- Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI), edustajanaan J. J. Marín López, abogado,
- Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE), edustajanaan J. A. Hernández-Pinzón García, abogado,
- Artistas Intérpretes, Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE), edustajanaan J. M. Montes Relazón, abogado,
- Ventanilla Única Digital, edustajanaan J. J. Marín López, abogado,
- Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA), edustajanaan R. Gómez Cabaleiro, abogado,
- Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO), edustajinaan I. Aramburu Muñoz ja J. de Fuentes Bardají, abogados,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Aguilera Ruiz,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään A. Daniel ja A.-L. Desjonquères,
- Euroopan komissio, asiamiehinään É. Gippini Fournier ja J. Samnadda,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10) ja unionin oikeuden yleisten periaatteiden tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Asociación Multisectorial de Empresas de la Electrónica, las Tecnologías de la Información y la Comunicación, de las Telecomunicaciones y de los Contenidos Digitales (Ametic) ja toisaalta Administración del Estado (Espanjan valtio), Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (EGEDA), Asociación para el Desarrollo de la Propiedad Intelectual (ADEPI), Artistas Intérpretes o Ejecutantes, Sociedad de Gestión de España (AIE), Artistas Intérpretes, Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual (AISGE), Ventanilla Única Digital, Derechos de Autor de Medios Audiovisuales (DAMA), Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO), Asociación de Gestión de Derechos Intelectuales (AGEDI) ja Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) ja jossa on kyse vaatimuksesta kumota immateriaalioikeuksia koskevan lain uudelleen laaditun toisinnon, joka on hyväksytty 12.4.1996 annetulla kuninkaan asetuksella 1/1996, 25 §:n soveltamisesta yksityisestä kopiointista suoritettavaa sopivaa hyvitystä koskevan järjestelmän osalta 23.11.2018 annetun kuninkaan asetuksen 1398/2018 (Real Decreto 1398/2018, de 23 de noviembre 2018, por el que se desarrolla el artículo 25 del texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, en cuanto al sistema de compensación equitativa por copia privada; BOE nro 298, 11.12.2018, s. 121354) tietyt säännökset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2001/29

- 3 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31, 35 ja 38 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(31) Eri oikeudenhaltijaryhmien välisten samoin kuin eri oikeudenhaltijaryhmien ja suojatun aineiston käyttäjien välisten oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino on turvattava. – –

--

(35) Tietyissä poikkeus- tai rajoitustapauksissa oikeudenhaltijoiden olisi saatava sopiva hyvitys suojattujen teostensa tai muun aineistonsa käytön korvaamiseksi heille riittävällä tavalla. Tällaisen sopivan hyvityksen muotoa, yksityiskohtaisia järjestelyjä ja mahdollista tasoa määritettäessä olisi otettava huomioon kunkin tapauksen erityisolosuhteet. Näitä olosuhteita arvioitaessa käyttökelpoinen peruste voi olla kyseisestä toimesta oikeudenhaltijoille mahdollisesti aiheutuva haitta. Mikäli oikeudenhaltijat ovat jo saaneet maksun jossakin muussa muodossa, esimerkiksi osana lisenssimaksua, mitään erityistä tai erillistä maksua ei voida edellyttää. Sopivan hyvityksen tason määrittämisessä olisi otettava täysin huomioon, missä määrin direktiivissä tarkoitettuja teknisiä suojaustoimenpiteitä on käytetty. Tietyissä tilanteissa, joissa oikeudenhaltijalle koitua haitta on vähäinen, ei velvoitetta maksun suorittamiseen voi syntyä.

--

(38) Jäsenvaltioilla olisi oltava oikeus säätää poikkeuksesta tai rajoituksesta kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen silloin, kun kyseessä on tietynlainen kappaleen valmistaminen äänite-, kuvatallenne- ja audiovisuaalisesta aineistosta yksityiseen käyttöön sopivaa hyvitystä vastaan. Tähän voi sisältyä oikeudenhaltijoiden menetysten korvausjärjestelmien käyttöönotto tai jatkaminen. – –”

4 Direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Kappaleen valmistamista koskeva oikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on:

- a) tekijöillä teostensa osalta;
- b) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;
- c) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;
- d) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja
- e) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetyksen langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.”

5 Kyseisen direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on ”Poikkeukset ja rajoitukset”, 2 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen seuraavissa tapauksissa:

– –

- b) kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen, jonka osalta otetaan huomioon 6 artiklassa tarkoitettujen teknisten toimenpiteiden soveltaminen kyseiseen teokseen tai aineistoon taikka niiden soveltamatta jättäminen;

– –

5. Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

Direktiivi 2014/26/EU

6 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista sekä usean valtion alueen kattavasta musiikkiteosten oikeuksien lisensoinnista verkkokäyttöä varten sisämarkkinoilla 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/26/EU (EUVL 2014, L 84, s. 72) johdanto-osan 2, 14 ja 26 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) – – Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien hallinnointiin sisältyvät lisenssien myöntäminen käyttäjille, käyttäjiä koskevat tarkastukset, oikeuksien käytön seuranta, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien täytäntöönpano, oikeuksien hyödyntämisestä saatavien tekijänoikeustulojen kerääminen ja oikeudenhaltijoille kuuluvien määrien maksaminen. Yhteishallinnointiorganisaatiot tekevät oikeudenhaltijoille mahdolliseksi saada tuloja käytöstä, jota he eivät voisi ohjata tai valvoa itse, myös kotimaansa ulkopuolisilla markkinoilla.

--

(14) Tässä direktiivissä ei edellytetä yhteishallinnointiorganisaatioilta tiettyä oikeudellista muotoa. Käytännössä nämä organisaatiot toimivat erilaisissa oikeudellisissa muodoissa, kuten yhdistyksinä, osuuskuntina tai osakeyhtiöinä, jotka ovat tekijänoikeuden ja lähioikeuksien haltijoiden tai oikeudenhaltijoita edustavien yhteisöjen määräysvallassa tai omistuksessa. Joissakin poikkeustapauksissa yhteishallinnointiorganisaation oikeudellinen muoto on sellainen, että tällaista omistusta tai määräysvaltaa ei ole. Näin on muun muassa silloin, kun kyseessä ovat säätiöt, joilla ei ole jäseniä. Tätä direktiiviä olisi kuitenkin sovellettava myös näihin organisaatioihin. – –

--

(26) Yhteishallinnointiorganisaatiot keräävät, hallinnoivat ja jakavat oikeudenhaltijoiden niiden haltuun uskomien oikeuksien hyödyntämisestä saatavat tulot. Nämä tulot kuuluvat viime kädessä oikeudenhaltijoille, joilla voi olla suora oikeudellinen suhde organisaatioon tai jotka voivat olla edustettuja yhteisön, joka on yhteishallinnointiorganisaation jäsen, tai edustussopimuksen kautta. – –”

7 Direktiivin 1 artiklan mukaan tässä direktiivissä vahvistetaan tarvittavat vaatimukset sen varmistamiseksi, että yhteishallinnointiorganisaatioiden suorittama tekijänoikeuden ja lähioikeuksien hallinnointi toimii moitteettomasti.

8 Mainitun direktiivin 3 artiklassa annetaan seuraavat määritelmät:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) ’yhteishallinnointiorganisaatiolla’ organisaatiota, joka on lakisääteisesti taikka siirron, lisenssin tai jonkin muun sopimusjärjestelyn nojalla valtuutettu ainoana tai pääasiallisena tarkoituksenaan hallinnoimaan tekijänoikeutta tai tekijänoikeuden lähioikeuksia useamman kuin yhden oikeudenhaltijan puolesta näiden oikeudenhaltijoiden yhteisen edun mukaisesti ja joka täyttää yhden tai molemmat seuraavista kriteereistä:
- i) se on jäsentensä omistuksessa tai määräysvallassa;
 - ii) se on voittoa tavoittelematon organisaatio;

--

d) 'jäsenellä' yhteishallinnointiorganisaation jäsenyysvaatimukset täyttävää ja jäseneksi hyväksymää oikeudenhaltijaa tai yhteisöä, joka edustaa oikeudenhaltijoita, mukaan lukien muut yhteishallinnointiorganisaatiot ja oikeudenhaltijoiden yhteenliittymät;

--

h) 'tekijänoikeustuloilla' yhteishallinnointiorganisaation oikeudenhaltijoiden lukuun keräämiä tuloja, jotka saadaan yksinoikeudesta, oikeudesta korvaukseen tai oikeudesta hyvitykseen;

--”

Espanjan oikeus

Immateriaalioikeuksia kokeva laki

9 Immateriaalioikeuksia koskevan lain (Ley de Propiedad Intelectual), sellaisena kuin sen konsolidoitu versio on hyväksyttyä uudelleen laaditun toisinnon hyväksymisestä ja asiaan liittyvien voimassa olevien säännösten vahvistamisesta, selventämisestä ja yhdenmukaistamisesta 12.4.1996 annetulla kuninkaan asetuksella 1/1996 (Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, regularizando, aclarando y armonizando las disposiciones legales vigentes sobre la materia; BOE nro 97, 22.4.1996, s. 14369), sellaisena kuin se on muutettuna 3.7.2017 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto-ley) 12/2017 (BOE nro 158, 4.7.2017, s. 56444) (jäljempänä immateriaalioikeuksia koskeva laki), 25 §:ssä, jonka otsikko on ”Yksityisestä kopioinnista suoritettava sopiva hyvitys”, säädetään seuraavaa:

”1. Kappaleen valmistaminen teoksista, jotka on julkaistu kirjoina tai kuninkaan asetuksen mukaan kirjoihin rinnastettavina julkaisuina, sekä äänitteistä, videonauhoista ja muista äänitallenteista, kuvatallenteista tai audiovisuaalisista tallenteista, kun valmistaminen tapahtuu muilla kuin typografisilla teknisillä laitteilla tai välineillä ja yksinomaan yksityiseen käyttöön eikä ammattimaiseen tai yrityskäyttöön, ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, on 31 §:n 2 ja 3 momentin mukaan korvattava maksamalla sopiva kertahyvitys kustakin mainitusta kolmesta kappaleenvalmistamistavasta, jotta suoritetaan kohtuullinen korvaus hyvitykseen oikeutettujen vahingosta, joka aiheutuu kappaleiden valmistamisesta yksityistä kopiointia koskevan laissa säädetyn rajoituksen perusteella. Tämä hyvitys määritetään kunkin kappaleenvalmistamistavan osalta niiden kappaleen valmistamiseen soveltuvien koneiden, laitteiden ja välineiden perusteella, jotka on valmistettu Espanjassa tai hankittu sen ulkopuolelta niiden kaupalliseksi myymiseksi tai käyttämiseksi Espanjassa.

--

3. Espanjaan sijoittautuneet valmistajat, kun ne harjoittavat kaupallista myyntiä, sekä henkilöt, jotka hankkivat 1 kohdassa mainitut koneet, laitteet ja välineet Espanjan ulkopuolelta niiden kaupalliseksi myymiseksi tai käyttämiseksi Espanjassa, ovat velvollisia maksamaan tämän hyvityksen.

Lisäksi tukkumyyjinä ja vähittäismyyjinä toimivat jakelijat, jotka valmistuksen tai maahantuonnin jälkeen hankkivat mainitut koneet, laitteet ja välineet, ovat yhteisvastuussa hyvityksen maksamisesta niiden toimittajiensa kanssa, joilla on velvollisuus hyvityksen maksamiseen, paitsi jos ne osoittavat, että ne ovat tosiasiallisesti maksaneet ne viimeksi mainituille.

Tukkumyyjinä ja vähittäismyyjinä toimivat jakelijat, jotka valmistuksen tai maahantuonnin jälkeen hankkivat mainitut koneet, laitteet ja välineet, voivat vaatia immateriaalioikeuksia hallinnoivia yhteisöjä kuninkaan asetuksessa säädetyn sopivan hyvityksen toteuttamista koskevan menettelyn mukaisesti palauttamaan mainitun hyvityksen, joka koskee kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden myyntiä henkilöille, joille on myönnetty vapautus 7 momentin mukaisesti.

--

7. Seuraavat kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden hankinnat on vapautettu hyvityksen maksamisesta:

--

b) loppukuluttajina toimivien oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden tekemät hankinnat, kun nämä osoittavat, että hankittuja koneita, laitteita ja välineitä käytetään yksinomaan ammattimaisesti, ja sillä edellytyksellä, että niitä ei ole oikeudellisesti tai tosiasiallisesti annettu yksityisten käyttäjien käyttöön ja että ne on selvästi varattu muihin tarkoituksiin kuin yksityiseen kopiointiin, mikä heidän on osoitettava niille, jotka ovat vastuussa tai yhteisvastuussa hyvityksen maksamisesta, 10 momentissa tarkoitettun oikeushenkilön antaman todistuksen avulla

--

8. Oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt, joita ei ole vapautettu hyvityksen maksamisesta, voivat vaatia sen palauttamista, jos

a) ne toimivat loppukuluttajina ja osoittavat, että hankittuja koneita, laitteita tai välineitä käytetään yksinomaan ammattimaisesti, ja sillä edellytyksellä, että niitä ei ole oikeudellisesti tai tosiasiallisesti annettu yksityisten käyttäjien käyttöön ja että ne on selvästi varattu muihin tarkoituksiin kuin yksityiseen kopiointiin.

--

10. Immateriaalioikeuksia hallinnoivat yhteisöt osallistuvat voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti sellaisen oikeushenkilön perustamiseen, hallintoon ja rahoitukseen, joka toimii kaikkien niiden edustajana seuraavissa tehtävissä:

a) maksuvelvollisuudesta vapauttamisten ja hyvitysten hallinnointi

b) niiden tahojen, jotka ovat vastuussa tai yhteisvastuussa hyvityksen maksamisesta, kappaleen valmistamiseen tarkoitetuista koneista, laitteista ja välineistä säännöllisin väliajoin laatimien luetteloiden vastaanotto ja toimittaminen edelleen hallinnoiville yhteisöille kuninkaan asetuksessa määritetyn hyvityksen toteuttamiseen tähtäävän menettelyn yhteydessä

c) laskutuksen yhdenmukainen ilmoittaminen.

11. Ne tahot, jotka ovat vastuussa tai yhteisvastuussa hyvityksen maksamisesta, antavat oikeushenkilölle, jonka immateriaalioikeuksia hallinnoivat yhteisöt perustavat edellisen momentin säännösten mukaisesti, oikeuden valvoa sellaisia hankintoja ja myyntejä, joista on maksettava sopiva hyvitys ja joita koskee 7 momentissa tarkoitettu vapautus. Samoin henkilöt, jotka ovat saaneet vapautusta koskevan todistuksen, toimittavat edellä mainitun oikeushenkilön pyynnöstä tarvittavat tiedot sen tarkistamiseksi, että vapautuksen soveltamisedellytykset todella yhä täyttyvät.

12. – –

– – opetus-, kulttuuri- ja urheiluministeriö ratkaisee sen käsiteltäväksi saatetut riidat, jotka koskevat sitä, että mainittu oikeushenkilö on evännyt 7 momentin b ja c kohdassa tarkoitettua vapautusta koskevan hakemuksen tai 8 momentissa tarkoitettua yksityistä kopiointia koskevan sopivan hyvityksen palauttamista koskevan hakemuksen.”

10 Kuninkaan asetuksen 12/2017 ainoassa lisäsäännöksessä säädetään seuraavaa:

”1. Immateriaalioikeuksia hallinnoivien elinten on perustettava [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 10 momentissa – – tarkoitettu oikeushenkilö kolmen kuukauden kuluessa tämän kuninkaan asetuksen voimaantulosta.

2. Yhdelläkään hallinnoivista organisaatioista ei ole yksinään toimivaltaa valvoa mainitun oikeushenkilön päätöksiä.

– –”

Kuninkaan asetus 1398/2018

11 Kuninkaan asetuksen 1398/2018 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tässä kuninkaan asetuksessa tarkoitetaan

a) vapautusta koskevalla todistuksella kutakin [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 7 momentin a–c kohdassa tarkoitetuista todistuksista, joiden haltijoita voivat olla seuraavat henkilöt:

– –

2° loppukuluttajina toimivat oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt, jotka osoittavat, että niiden hankkimia koneita, laitteita ja välineitä käytetään yksinomaan ammattimaisesti, ja sillä edellytyksellä, että niitä ei ole oikeudellisesti tai tosiasiallisesti annettu yksityisten käyttäjien käyttöön ja että ne on selvästi varattu muihin tarkoituksiin kuin yksityiseen kopiointiin

– –”

12 Kuninkaan asetuksen 1398/2018 10 §:ssä, jonka otsikko on ”Vapautusta koskevan todistuksen hankkimista ja käyttöä koskeva menettely”, säädetään seuraavaa:

”1. Saadakse 3 §:n a kohdan 2 alakohdassa tarkoitettua vapautusta koskevan todistuksen asianomaisen on toimitettava oikeushenkilölle [jota tarkoitetaan immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n 10 momentissa] hakemus, joka on ensisijaisesti allekirjoitettava sähköisesti ja jossa on oltava seuraavat tiedot:

a) verotunniste sekä suku- ja etunimet taikka toiminimi

b) tiedot hakijan toimialasta tai toimintailmoitus

c) hakijan ilmoitus koskien seuraavaa:

1° käyttösuunnitelma sellaisille hankittaville koneille, laitteille ja välineille, jotka on tarkoitettu yksinomaan ammattikäyttöön ja joiden käyttö eroaa selvästi yksityisestä kopioinnista

2° se ei ole tosiasiallisesti eikä oikeudellisesti antanut näitä laitteita, laitteita ja välineitä yksityisten käyttäjien käyttöön

3° se hyväksyy oikeushenkilölle [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 11 momentissa annetut valvontavaltuudet.

d) siinä tapauksessa, että hakija ottaa palvelukseensa työntekijöitä, joiden käyttöön hän antaa hankittavat koneet, laitteet tai välineet, ilmoitus, jonka mukaan hakija ilmoittaa näille työntekijöille seuraavat seikat:

1° heidän työnantajansa heille ammattitehtävien suorittamista varten toimittamia koneita, laitteita ja välineitä on käytettävä yksinomaan tähän tarkoitukseen

2° mainittujen koneiden, laitteiden tai välineiden yksityiskäyttö ei ole sallittua.

2. Oikeushenkilön internetsivustolta löytyy vapautusta koskevan todistuksen vakiomuotoinen hakemus, joka täyttää edellisessä momentissa säädetyt edellytykset.

--

4. Kun vapautusta koskevaa todistusta koskeva hakemus on vastaanotettu, oikeushenkilöllä on 15 arkipäivää aikaa myöntää tai evätä todistus ja antaa päätöksensä tiedoksi hakijalle.

5. Oikeushenkilö voi kieltäytyä myöntämästä todistusta ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

a) hakemus ei sisällä kaikkia tässä pykälässä edellytetyjä tietoja

b) vastuuilmoitukset eivät vastaa tämän pykälän vaatimuksia

c) hakijan vapautusta koskeva todistus on peruutettu aiemmin, paitsi jos peruuttamisen perusteita ei ole enää olemassa.

Edellä a ja b kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa oikeushenkilö myöntää ensin hakijalle seitsemän arkipäivän määräajan hakemuksen täydentämiseksi.

Epäämispäätöksessä on ilmoitettava hakijalle tämän päätöksen asianmukaiset perustelut, ja hakijalle on ilmoitettava lisäksi oikeudesta hakea muutosta yhden kuukauden kuluessa

epäämis päätöksen tiedoksi antamisesta kulttuuri- ja urheiluministeriöltä [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 12 momentin nojalla.

--

10. Kun vapautuksen soveltamisalaan kuuluvilla henkilöillä ei ole todistusta, ne voivat käyttää palautusmenettelyä.”

13. Kuninkaan asetuksen 1398/2018 11 §:ssä, jonka otsikko on ”Hyvityksen palauttamista koskeva menettely”, säädetään seuraavaa:

”1. Hyvityksen palauttamista koskeva hakemus toimitetaan oikeushenkilölle. Tähän hakemukseen, joka on allekirjoitettava ensisijaisesti sähköisesti, on liitettävä seuraavat tiedot:

- a) verotunniste sekä suku- ja etunimet taikka toiminimi
 - b) tiedot hakijan toimialasta tai toimintailmoitus
 - c) jäljennös laskusta, joka koskee koneiden, laitteiden tai välineiden hankintaa
 - d) hakijan ilmoitus koskien seuraavaa:
 - 1° hankittujen koneiden, laitteiden tai välineiden käyttö on yksinomaan ammattimaista ja eroaa selvästi yksityisestä kopioinnista
 - 2° se ei ole tosiasiallisesti eikä oikeudellisesti antanut näitä laitteita, laitteita ja välineitä yksityisten käyttäjien käyttöön
 - 3° se hyväksyy oikeushenkilölle [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 11 momentissa annetut valvontavaltuudet.
 - e) siinä tapauksessa, että hakija ottaa palvelukseensa työntekijöitä, joiden käyttöön hän antaa hankkimansa koneet, laitteet tai välineet, ilmoitus, jonka mukaan hakija ilmoittaa näille työntekijöille seuraavat seikat:
 - 1° heidän työnantajansa heille ammattitehtävien suorittamista varten toimittamia koneita, laitteita ja välineitä on käytettävä yksinomaan tähän tarkoitukseen
 - 2° mainittujen koneiden, laitteiden tai välineiden yksityiskäyttö ei ole sallittua.
2. Oikeushenkilön internetsivustolta löytyy vapautusta koskevan todistuksen vakiomuotoinen hakemus, joka täyttää edellisessä momentissa säädetyt edellytykset.
3. Oikeushenkilöllä on yhden kuukauden määräaika hakemuksen vastaanottamisesta suorittaa tarvittavat tarkistukset sen toteamiseksi, onko oikeus palautukseen olemassa, ja antaa päätöksensä tiedoksi hakijalle.

--

5. Oikeushenkilö voi kieltäytyä palauttamasta hyvitystä ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

- a) palautushakemuksessa ei ole kaikkia tässä artiklassa vaadittuja tietoja
- b) vastuuilmoitukset eivät vastaa tämän artiklan vaatimuksia

c) palautushakemuksen määrä on pienempi kuin [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 8 momentin toiseksi viimeisessä kohdassa säädetty määrä, jollei kyseisessä pykälässä säädetystä poikkeuksesta muuta johdu

d) kun hakemuksen käsittelyssä ei ole ilmennyt, että oikeus palautukseen on olemassa.

Hakijalle myönnetään edellä a ja b kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa seitsemän arkipäivän määräaika hakemuksen täydentämiseksi.

Epäämispäätöksessä on ilmoitettava hakijalle tämän päätöksen asianmukaiset perustelut, ja hakijalle on ilmoitettava lisäksi oikeudesta hakea muutosta kulttuuri- ja urheiluministeriöltä yhden kuukauden kuluessa epäämispäätöksen tiedoksi antamisesta [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 12 momentin nojalla.”

14 Kuninkaan asetuksen 1398/2018 12 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Hallinnoivien yhteisöjen ja oikeushenkilön on kunnioitettava kaikkien tehtäviensä hoidossa saamiensa tietojen luottamuksellisuutta, ja näiden tietojen käsittelyssä on joka tapauksessa noudatettava kilpailun suojaa ja tietosuojaa koskevia säännöksiä.

2. Hyvityksen maksamiseen velvolliset, jakelijat ja vapautusta koskevien todistusten haltijat eivät voi vedota kauppalain [(Código de Comercio)] 32 §:n 1 momentissa tarkoitettuun liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen niissä tarkastuksissa, joita oikeushenkilö tekee [immateriaalioikeuksia koskevan lain] 25 §:n 11 momentissa annettujen valtuuksien nojalla.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Pääasian kantaja Ametic on informaatioteknologian ja viestinnän alan valmistajien, kauppiaiden ja jakelijoiden yhdistys, jonka toimintaan kuuluu sellaisten kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden kauppa, joihin sovelletaan yksityistä kopiointia koskevaa hyvitystä. Ametic vaatii Tribunal Supremossa (ylin tuomioistuin, Espanja) nostamassaan kanteessa muun muassa kuninkaan asetuksen 1398/2018 tiettyjen säännösten, joihin kuuluvat sen 3 ja 10 §, kumoamista. Kyseisessä kuninkaan asetuksessa vahvistetaan immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n soveltamissäännöt, koska tämä pykälä on annettu 9.6.2016 annetun tuomion EGEDA ym. (C-470/14, EU:C:2016:418) jälkeen, jossa direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittiin siten, että se oli esteenä aiemmalle yksityisen kopioinnin sopivaa hyvitystä koskevalle järjestelmälle, joka rahoitettiin valtion yleisestä talousarviosta.

16 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Espanjan lainsäätäjä on ottanut 25 §:llä käyttöön yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän, jossa tekijänoikeuksien haltijat saavat hyvityksen suojattujen teosten kappaleiden valmistamisesta yksinomaan yksityiseen käyttöön sellaisten laitteiden tai teknisten välineiden avulla, jotka eivät ole typografisia.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lähinnä, että immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n 3 momentissa säädetään, että henkilöt, jotka valmistavat tai jakelevat Espanjassa laitteita, joita voidaan käyttää kappaleen valmistamiseen suojelemaan teoksista, ovat velvollisia maksamaan yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen. Mainitut valmistajat ja jakelijat voivat vyöryttää niiden määrän asiakkailleen oleville tukkumyyjille tai vähittäismyyjille, jotka voivat tarvittaessa vyöryttää ne loppukuluttajille.

- 18 Kyseinen tuomioistuin täsmentää vielä, että kyseisen lain 25 §:n 7 momentin b kohdan mukaan yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen maksamisesta ovat suoralta kädeltä vapautettuja loppukuluttajina toimivien oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden suorittamat kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden hankkimiset, kun nämä henkilöt näyttävät toteen hankittujen koneiden, laitteiden ja välineiden yksinomaan ammattimaisen käytön, ja sillä edellytyksellä, ettei niitä ole annettu oikeudellisesti tai tosiasiallisesti yksityisten käyttäjien käyttöön ja että ne on selvästi varattu muihin tarkoituksiin kuin yksityiseen käyttöön. Tämä näyttö on esitettävä sellaisen oikeushenkilön antamalla todistuksella, jonka ovat kyseisen 25 §:n 10 momentin mukaan perustaneet immateriaalioikeuksia hallinnoivat yhteisöt ja joka niiden edustajana hallinnoi yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettäviä vapautuksia ja maksupalautuksia.
- 19 Asianomaisten henkilöiden, jotka eivät ole tällaisen todistuksen haltijoita, on maksettava yksityistä kopiointia koskeva hyvitys ostohetkellä. Jos ne kuitenkin osoittavat, että hankittuja kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja välineitä käytetään yksinomaan ammattimaisesti ja jos niitä ei ole annettu yksityisten käyttäjien käyttöön ja ne on selvästi varattu muihin tarkoituksiin kuin yksityiseen kopiointiin, ne voivat vaatia samalta oikeushenkilöltä aiemmin maksamansa hyvityksen palauttamista.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että jakelijoina olevat tukkumyyjät ja vähittäismyyjät, jotka hankkivat kyseiset tavarat myyntiketjussa, voivat vaatia hallinnoivia yhteisöjä palauttamaan yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen, jonka ne ovat aikaisemmin maksaneet vapauttamista koskevan todistuksen haltijoille suorittamistaan myynneistä.
- 21 Kuninkaan asetuksen 1398/2018 3 §:n a kohdassa määritellään vapautusta koskevaksi todistukseksi todistus, jonka haltijoita voivat olla muun muassa immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n 7 momentin b kohdassa mainitut henkilöt. Kyseisen kuninkaan asetuksen 10 §:ssä säädetään vapautusta koskevan todistuksen saamista ja käyttöä koskevasta menettelystä.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää lisäksi, että immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n 11 momentin ja kyseisen kuninkaan asetuksen 12 §:n, jolla se pannaan täytäntöön, mukaan oikeushenkilöllä on oikeus vaatia sellaisten tietojen toimittamista, jotka ovat tarpeen sen valvontavallan käyttämiseksi, joka sille kuuluu yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointiin liittyvissä tehtävissään, ja että talouden toimijat eivät voi tällaisen valvonnan osalta vedota kansallisessa oikeudessa säädettyyn liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että oikeushenkilö, joka hallinnoi vapautusjärjestelmää myöntämällä todistuksia, jotka helpottavat huomattavasti sen elimen toimintaa, jolla on tällainen todistus, ja palautusjärjestelmä ovat immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen eli yhteisöjen, jotka edustavat yksinomaan yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen saajien etuja, määräysvallassa. Tämä seikka voisi vaikuttaa kyseisen oikeushenkilön päätöksiin vapauttamista koskevien todistusten myöntämisestä tai palautuksista kussakin yksittäistapauksessa. Lisäksi tämä järjestelmän ”epätasapainoinen tai epäsymmetrinen” luonne on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan omiaan loukkaamaan yhdenvertaisuutta lain edessä koskevaa periaatetta varsinkin, kun mahdollisuus yksinkertaistaa kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja välineitä hankittaessa noudatettavia menettelyjä on riippuvainen juuri tästä oikeushenkilöstä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sen epäilyjä korostavat kyseessä olevalle oikeushenkilölle valvonnan alalla kuuluvat poikkeukselliset valtuudet, joiden nojalla tämä voi vaatia, että sille toimitetaan tietoja

asianomaisten henkilöiden toiminnasta, ja nämä valtuudet ulottuvat siihen, että kyseiseltä talouden toimijalta viedään mahdollisuus vedota liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen. Se, että tämän oikeushenkilön päätöksiin voidaan hakea muutosta kulttuuri- ja urheiluministeriöltä, jonka päätöksiin voidaan myös hakea muutosta, ei sen mielestä riitä poistamaan niitä vaikeuksia, joita kyseisen oikeushenkilön kokoonpanosta näyttää aiheutuvan.

24 Tribunal Supremo päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko tapa, jolla [immateriaalioikeuksia koskevan lain] uuden 25 §:n 10 momentissa tarkoitettu oikeushenkilö muodostetaan, yhteensopiva direktiivin [2001/29] tai yleisemmin Euroopan unionin yleisten oikeusperiaatteiden kanssa?

2) Onko se, että kansallisessa lainsäädännössä annetaan mainitulle oikeushenkilölle valtuudet vaatia tietoja, kirjanpitotiedot mukaan lukien, henkilöiltä, jotka hakevat todistusta yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta vapauttamisesta, yhteensopivaa direktiivin [2001/29] tai Euroopan unionin yleisten oikeusperiaatteiden kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

25 ADEPI, Ventanilla Única Digital ja DAMA väittävät, ettei ensimmäistä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei täsmennä direktiivin 2001/29 säännöstä eikä niitä unionin oikeuden yleisiä periaatteita, joiden tulkintaa se pyytää.

26 Tältä osin on todettava, että kun otetaan huomioon pelkästään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäisen kysymyksen sanamuoto, sillä pyritään saamaan unionin tuomioistuin arvioimaan kansallisen säännöksen yhteensopivuutta unionin oikeuden, tässä tapauksessa direktiivin 2001/29 ja sen yleisten periaatteiden, kanssa täsmentämättä niitä säännöksiä ja periaatteita, joista on kyse. Unionin tuomioistuin on kuitenkin toistuvasti todennut, ettei unionin tuomioistuimen tehtävänä ole SEUT 267 artiklassa luodussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyömenettelyssä arvioida kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 On kuitenkin palautettava mieleen, että SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on nimittäin tulkita kaikkia unionin oikeuden määräyksiä ja säännöksiä, joita kansalliset tuomioistuimet tarvitsevat ratkaistessaan niiden käsiteltäväksi saatettuja asioita, vaikka näitä määräyksiä ja säännöksiä ei olisi nimenomaisesti mainittu

kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämässä kysymyksissä (tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 28 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin voi poimia kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde (tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 29 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee yksiselitteisesti, että pääasia koskee yksityisestä kopioinnista suoritettavaa sopivaa hyvitystä koskevaa Espanjan järjestelmää, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu vaatimus kuninkaan asetuksen 1398/2018, jolla pannaan täytäntöön immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §, tiettyjen säännösten kumoamisesta; viimeksi mainitussa pykälässä säädetään muun muassa yksityistä kopiointia koskevan hyvitysjärjestelmän hallinnoinnista vastaavan oikeushenkilön perustamisesta. Direktiivi 2001/29 sisältää kuitenkin vain yhden säännöksen, joka koskee tällaista hyvitystä, eli sen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan.
- 30 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa nimenomaisesti kyseessä olevan hyvityksen maksuvelvollisten ja saajien yhdenvertaisuuden periaatteeseen, jonka kannalta sen on tutkittava sille esitettyjen riidanalaisten säännösten laillisuus, mutta se ei mainitse muita unionin oikeuden yleisiä periaatteita, joiden tulkinnasta olisi sen mukaan kyse.
- 31 Näin ollen ei voida katsoa, että ensimmäiseen kysymykseen liittyisi puutteita, jotka olisivat esteenä sille, että unionin tuomioistuin voi antaa hyödyllisen vastauksen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.
- 32 Kysymys voidaan siis ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 33 Kun otetaan huomioon edellä 27–30 kohdassa esitetyt seikat, on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka nojalla oikeushenkilölle, joka on immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustama ja niiden määräysvallassa, annetaan tehtäväksi yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi.
- 34 Tässä yhteydessä on muistutettava, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan yksinoikeuteen, kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen, jonka osalta otetaan huomioon mainitun direktiivin 6 artiklassa tarkoitettujen teknisten toimenpiteiden soveltaminen tai soveltamatta jättäminen.

- 35 Kuten saman direktiivin johdanto-osan 35 ja 38 perustelukappaleesta ilmenee, tässä säännöksessä ilmaistaan Euroopan unionin lainsäätäjän tahto perustaa erityinen hyvitysjärjestelmä, jonka täytäntöönpanon käynnistää oikeudenhaltijoille aiheutunut vahinko, joka aiheuttaa lähtökohtaisesti velvollisuuden ”korvata” tai ”hyvittää” se viimeksi mainituille (tuomio 9.6.2016, EGEDA ym., C-470/14, EU:C:2016:418, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Koska direktiivin 2001/29 säännöksissä ei tarkenneta edeltä käsin sopivan hyvityksen järjestelmän eri parametrejä, jäsenvaltioilla on katsottava olevan laaja harkintavalta näiden parametrien määrittämiseksi. Jäsenvaltioiden on erityisesti määritettävä tahot, joiden on maksettava kyseistä sopivaa hyvitystä, sekä vahvistettava kyseisen hyvityksen muoto, maksumatkat ja sen taso (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 9.6.2016, EGEDA ym., C-470/14, EU:C:2016:418, 22 ja 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Kun otetaan huomioon ne käytännön vaikeudet, joita liittyy yksityisten käyttäjien yksilöintiin samoin kuin heidän velvoittamiseensa korvaamaan kappaleen valmistamista koskevan yksinoikeuden haltijoille aiheuttamansa vahinko, jäsenvaltiot voivat vahvistaa sopivan hyvityksen rahoittamiseksi ”yksityistä kopiointia koskevan maksun”, jota ei peritä kyseisiltä yksityishenkilöiltä vaan niiltä, joilla on hallinnassaan kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja välineitä ja jotka antavat tällä perusteella oikeudellisesti tai tosiasiallisesti näitä kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja välineitä yksityishenkilöiden käyttöön. Tällaisessa järjestelmässä henkilöiden, joilla on näitä laitteita hallinnassaan, on suoritettava yksityistä kopiointia koskeva maksu. Jäsenvaltiot voivat siten tietyin edellytyksin periä yksityistä kopiointia koskevaa maksua erotuksetta kappaleen valmistamiseen soveltuvista tallennuslaitteista myös tilanteissa, joissa niiden lopullinen käyttö ei ole direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu esimerkkitapaus (tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 31 ja 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Koska kyseisessä järjestelmässä mahdollistetaan se, että maksuvelvolliset voivat vyöryttää yksityistä kopiointia koskevan maksun määrän näiden samojen koneiden, laitteiden ja välineiden käyttöön antamisesta perimäänsä hintaan, maksusta aiheutuvasta kustannuksesta vastaa lopullisesti yksityinen käyttäjä, joka maksaa tämän hinnan, ja tätä on pidettävä yhteensopivana kappaleen valmistamista koskevan yksinoikeuden haltijoiden ja suojatun aineiston käyttäjien etujen kesken vallitsevan direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa tarkoitettun ”oikeudenmukaisen tasapainon” kanssa (tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Tällaista järjestelmää pitää perustella käytännön vaikeuksilla, kuten mahdottomuudella yksilöidä loppukäyttäjät, minkä lisäksi siinä ei saada periä maksua kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden toimittamisesta muille henkilöille kuin luonnollisille henkilöille selvästi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen käyttöön tarkoitettujen kopioiden tekemistä varten (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, 45–47 kohta ja tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 34–36 kohta).
- 40 Erityisesti edellytyksestä, joka koskee maksuvelvollisuudesta vapauttamista kappaleen valmistamiseen tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden toimittamisesta muille henkilöille kuin luonnollisille henkilöille selvästi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen

käyttöön tarkoitettujen kopioiden tekemistä varten, on todettava, että lähtökohtaisesti se, että vain lopullinen hankkija voi saada mainitun maksun palautettua ja että kyseisen palautuksen edellytyksenä on tätä koskevan hakemuksen tekeminen kyseisten maksujen hallinnoinnista vastaavalle yhteisölle, on sopusoinnussa direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa tarkoitetun tekijänoikeuden haltijoiden ja suojatun aineistojen käyttäjien etujen välisen ”oikeudenmukaisen tasapainon” kanssa (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, 53 kohta).

- 41 Kuten edellä 38 kohdassa on muistutettu, valmistajilla, jakelijoilla ja vähittäismyyjillä oleva mahdollisuus vyöryttää maksamansa yksityistä kopiointia koskeva hyvitys asiakkailleen johtaa siihen, etteivät kyseiset toimijat kannata tätä taloudellista rasitetta. Jotta voidaan taata, että yksityistä kopiointia koskevasta hyvityksestä aiheutuva rasite kohdistuu lopullisesti vain direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin loppukäyttäjiin, järjestelmässä, jossa asetetaan tällainen yksityistä kopiointia koskeva maksu, on taattava se, että loppukäyttäjät, jotka ostavat kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja koneita, laitteita ja välineitä selvästi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen käyttöön tarkoitettujen kopioiden tekemistä varten, voidaan vielä vapauttaa maksusta.
- 42 Kun lisäksi yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevassa perimisjärjestelmässä säädetään, että loppukäyttäjä voidaan vapauttaa hyvityksen maksamisesta laitteiden, koneiden ja välineiden ostamisen yhteydessä, jos se osoittaa, että se hankkii ne selvästi muuhun tarkoitukseen kuin yksityisten kopioiden tekemistä varten, myyjällä, joka on maksanut tämän maksun toimittajalleen mutta jolta mainitun todistuksen esittämisen vuoksi kielletään sen vyöryttäminen asiakkaalle, on oltava mahdollisuus hakea sen palauttamista yhteisöltä, jonka tehtäväksi mainitun maksun hallinnointi on annettu (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, 55 kohta).
- 43 Kuten ennakkoratkaisupyyynnöstä ilmenee, pääasiassa kyseessä olevan yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevan perimisjärjestelmän ominaispiirteenä on se, että loppukäyttäjien on lähtökohtaisesti maksettava tämä hyvitys, mutta siinä otetaan käyttöön menettelyjä, jotka mahdollistavat tietyn edellytyksin mainitusta hyvityksestä vapauttamisen – myönnetyn todistuksen nojalla – tai hyvityksen palauttamisen.
- 44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää tässä yhteydessä ensimmäisen kysymyksen sillä perusteella, että se seikka, että immateriaalioikeuksia hallinnoivat yhteisöt perustavat oikeushenkilön, joka antaa vapautusta koskevat todistukset ja suorittaa yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen palautukset, ja määräävät sen toiminnasta voisi merkitä ”epätasapainoa” tai ”epäsymmetriaa” tämän tavoittelemisessa eduissa, mikä voisi olla ristiriidassa direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa.
- 45 Tältä osin on ensinnäkin todettava kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdasta johtuvien vaatimusten osalta, että oikeuden saada yksityistä kopiointia koskeva maksu palautetuksi muille kuin luonnollisille henkilöille, jotka hankkivat kappaleen valmistamiseen tarkoitettuja laitteita selvästi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen käyttöön tarkoitettujen kopioiden tekemistä varten, on oltava todellinen eikä maksetun maksun takaisin saamista saa tehdä sillä suhteettoman vaikeaksi. Maksun takaisin saamista koskevan oikeuden käytön ulottuvuuden, tehokkuuden, käytettävissä olon, julkisuuden ja yksinkertaisuuden on mahdollistettava yksityistä kopiointia koskevan maksun järjestelmästä mahdollisesti syntyvän epätasapainon korjaaminen todettuihin käytännön vaikeuksiin vastaamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 37 kohta).

- oikeuskäytäntöviittauksineen). Sama koskee vapautusta koskevien todistusten myöntämistä silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä säädetään myös tällaisesta välineestä sen varmistamiseksi, että yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen maksamisesta vastaavat tosiasiallisesti ainoastaan kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettut maksuvelvolliset.
- 46 Lisäksi direktiivin 2014/26 3 artiklan h alakohdan mukaan yhteishallinnointiorganisaation oikeudenhaltijoiden lukuun keräämät tulot, jotka saadaan oikeudesta hyvitykseen, ovat tekijänoikeustuloja. Saman direktiivin johdanto-osan 2 ja 26 perustelukappaleessa täsmennetään, että yhteishallinnointiorganisaatiot keräävät ja hallinnoivat tuloja ja jakavat ne oikeudenhaltijoille.
- 47 Direktiivin 2014/26 3 artiklan a alakohdasta ilmenee tältä osin, että yhteishallinnointiorganisaatiolla tarkoitetaan organisaatiota, joka on lakisääteisesti tai sopimusjärjestelyn nojalla valtuutettu ainoana tai pääasiallisena tarkoituksenaan hallinnoimaan tekijänoikeutta tai tekijänoikeuden lähioikeuksia useamman kuin yhden oikeudenhaltijan puolesta näiden oikeudenhaltijoiden yhteisen edun mukaisesti, ja kyseinen organisaatio voi olla sen jäsentensä omistuksessa tai määräysvallassa. Näin on yleensä käytännössä, kuten direktiivin 2014/26 johdanto-osan 14 perustelukappaleesta käy ilmi. Saman direktiivin 3 artiklan d alakohdassa todetaan, että yhteishallinnointiorganisaation jäseninä voivat olla sekä tekijänoikeuden tai lähioikeuksien haltijat että muut yhteishallinnointiorganisaatiot.
- 48 Tästä seuraa direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen hallinnoinnin osalta, että kyseisen hyvityksen maksamiseen velvollisten edustajista poiketen tällainen hallinnointi kuuluu itsestään selvästi tehtäviin, joita voidaan antaa immateriaalioikeuksia koskevassa laissa tarkoitettujen immateriaalioikeuksien yhteishallinnointiorganisaatioiden kaltaisille tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatioille.
- 49 Tältä osin ja edellä 45 kohdassa esitettyjen vaatimusten valossa on todettava, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä säädetyn kaltaisen oikeushenkilön perustaminen yksityisestä kopiointista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointia varten voi noudattaa yksinkertaisuuden ja tehokkuuden tavoitetta, josta hyötyvät myös mainitun hyvityksen maksamiseen velvolliset, eivätkä nämä ole pelkästään sen vuoksi, että kyseinen oikeushenkilö on tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatioiden määräysvallassa, epäedullisemmassa asemassa siihen tilanteeseen nähden, joka olisi vallinnut tällaisen oikeushenkilön puuttuessa.
- 50 Jokaisessa kansallisessa säännöstössä, jolla otetaan käyttöön yksityistä kopiointia koskeva hyvitys, on silti säädettävä menettelyistä, joilla edellä 45 kohdassa esitetyt vaatimukset huomioon ottaen taataan, että yksityistä kopiointia koskevasta hyvityksestä vastaavat tosiasiallisesti ainoastaan direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettut maksuvelvolliset.
- 51 Jäsenvaltiot eivät erityisesti voi säätää sellaisista sopivaa hyvitystä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, joilla otetaan käyttöön eri ryhmiin kuuluvien talouden toimijoiden, jotka myyvät sellaisia toisiinsa verrattavissa olevia tavaroita, jotka yksityistä kopiointia koskeva poikkeus kattaa, tai suojattujen aineistojen eri käyttäjäryhmien perusteeton erilainen kohtelu (tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 52 Nämä vaatimukset voisivat vaarantua, jos kansallisessa säännöstössä annettaisiin oikeushenkilölle, jolla on toimivalta myöntää vapautusta koskevia todistuksia tai palauttaa yksityistä kopiointia koskevinä hyvityksinä perusteettomasti maksetut rahamäärät, harkintavaltaa, jonka vuoksi näissä tarkoituksissa tehdyn hakemuksen ratkaisu riippuu sattumanvaraisista tekijöistä, minkä seurauksena kyseinen oikeushenkilö voi käyttäessään harkintavaltaansa perusteettomasti rajoittaa oikeutta vapautukseen tai mainitun hyvityksen palauttamiseen. Tällaisen harkintavallan olemassaolo voisi nimittäin johtaa direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa tavoitellun oikeudenhaltijoiden ja suojattujen aineistojen käyttäjien välisen oikeudenmukaisen tasapainon horjumiseen. Toimivaltainen oikeushenkilö voisi myös, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien esittää, kohdella syrjivästi eri toimija- tai käyttäjäryhmiä, jotka ovat kuitenkin samankaltaisissa oikeudellisissa ja tosiasiallisissa tilanteissa.
- 53 Sitä vastoin kansallinen säännöstö, jossa säädetään, että vapautusta koskevat todistukset ja yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen palautukset on myönnettävä joutuisasti ja sellaisten objektiivisten perusteiden nojalla, jotka eivät sisällä tätä varten jätettyjen hakemusten tutkimisen osalta toimivaltaisen henkilön harkintavaltaa, on lähtökohtaisesti omiaan noudattamaan edellä 45 kohdassa esitettyjä vaatimuksia.
- 54 Jotta voidaan poistaa vaara tällaisen oikeushenkilön puolueellisuudesta maksuvelvollisuudesta vapauttamista koskevien todistusten ja maksupalautusten myöntämisessä ja näin ollen ehkäistä direktiivin 2001/29 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa tavoitellun oikeudenhaltijoiden ja suojattujen aineistojen käyttäjien välisen oikeudenmukaisen tasapainon horjuminen, on tarpeen, että kyseisen oikeushenkilön päätöksiin, joilla evätään tällainen todistus tai palautus, voidaan hakea muutosta riippumattomassa elimessä hakemuslainkäytön tai oikeudenkäynnin muodossa.
- 55 Nyt käsiteltävässä asiassa kuninkaan asetuksen 1398/2018 10 ja 11 § näyttävät velvoittavan hakemusten tutkinnasta vastaavan oikeushenkilön myöntämään säädetyissä määräajoissa vapauttamista koskevan todistuksen tai vahvistamaan palautusoikeuden, kun hakija toimittaa vaaditut tunnistamistiedot ja antaa kyseiset ilmoitukset. Lisäksi vaikuttaa siltä, että niissä säädetään mahdollisuudesta hakea muutosta tämän oikeushenkilön päätöksiin, joilla on evätty hakemus vapautusta koskevan todistuksen tai palautuksen saamiseksi, riippumattomalta elimeltä eli kulttuuri- ja urheiluministeriöltä. Näin ollen kyseiset säännökset vaikuttavat edellä 45 kohdassa esitettyjen vaatimusten mukaisilta, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava.
- 56 Toiseksi direktiivin 2001/29 5 artiklassa säädettyjä poikkeuksia on sovellettava siten, että noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 artiklassa vahvistettua yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei saada kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (tuomio 22.9.2016, Microsoft Mobile Sales International ym., C-110/15, EU:C:2016:717, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Tätä periaatetta ei näin ollen voida tulkita siten, että se olisi esteenä sille, että yksityisestä kopiointista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi annetaan henkilölle, joka edustaa hyvityksen saajien yhteisiä etuja. Yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen saajat ja sen maksamiseen velvolliset ovat tämän maksun osalta täysin erilaisissa oikeudellisissa tilanteissa, joten mainittua periaatetta ei loukata sillä, että niillä on erilaiset oikeudet ja velvollisuudet yksityistä kopiointia koskevan hyvitysjärjestelmän nojalla.

58 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustaman ja niiden määräysvallassa olevan oikeushenkilön tehtäväksi annetaan yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi, kun kyseisessä kansallisessa säännöstössä säädetään, että vapautusta koskevat todistukset ja palautukset on myönnettävä joutuisasti ja soveltamalla objektiivisia perusteita, joiden nojalla kyseinen oikeushenkilö ei voi hylätä hakemusta tällaisen todistuksen tai palautuksen saamiseksi harkintavallan käyttöä edellyttävien toteamusten nojalla, ja kun sen tällaisen hakemuksen hylkäämispäätökseen voidaan hakea muutosta riippumattomalta elimeltä.

Toinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

- 59 DAMA riitauttaa tämän kysymyksen tutkittavaksi ottamisen sillä perusteella, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei täsmennä direktiivin 2001/29 säännöstä eikä niitä unionin oikeuden yleisiä periaatteita, joiden tulkintaa se pyytää.
- 60 Kun kuitenkin otetaan huomioon tämän tuomion 26–28 kohdassa mieleen palautetut periaatteet ja edellä 29 ja 30 kohdassa esitetyt syyt, tämä väite ei vaikuta toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamiseen.
- 61 ADEPI ja Ventanilla Única Digital väittävät lisäksi, ettei immateriaalioikeuksia koskevan lain 25 §:n 7 momentin b kohdasta ja kuninkaan asetuksen 1398/2018 10 §:stä ilmene, että oikeushenkilö voisi saada kirjanpitolietoja. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema tilanne on siis täysin hypoteettinen, joten toinen kysymys on jätettävä tutkimatta.
- 62 Tältä osin on riittävää muistuttaa yhtäältä, että SEUT 267 artiklan mukaisessa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun siis kansallisten tuomioistuinten esittämät kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa, unionin tuomioistuin on lähtökohtaisesti velvollinen ratkaisemaan ne (tuomio 12.11.2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Koska olettamana on, että unionin oikeuteen liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta, unionin tuomioistuin voi siis jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 12.11.2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 64 Toisaalta SEUT 267 artiklassa määrättyssä menettelyssä unionin tuomioistuimen ja ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävät on selvästi eroteltu, ja yksinomaan tämän jälkimmäisen tehtävänä on tulkita kansallista lainsäädäntöä. Unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole siis lausua kansallisten säännösten tulkinnasta. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on unionin tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten välisen toimivallanjaon mukaisesti ottaa huomioon ennakkoratkaisukysymyksiin liittyvät tosiasiat ja oikeudelliset seikat sellaisina kuin nämä on esitetty ennakkoratkaisupyynnössä (tuomio 14.11.2019, Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, 28 ja 29 kohta).
- 65 Näistä seikoista seuraa, että ADEPI:n ja Ventanilla Única Digitalin esittämä kansallisen oikeuden tulkinta tiedoista, joita oikeushenkilö voi vaatia, ei voi riittää kumoamaan tämän tuomion 63 kohdassa mainittua merkitystä koskevaa olettaa.
- 66 Koska toinen kysymys ei myöskään ole sellainen, että kyseessä olisi jokin edellä 63 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettusta kolmesta tilanteesta, on todettava, että kysymys on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 67 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa annetaan immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustamalle ja niiden määräysvallassa olevalle oikeushenkilölle, jonka tehtäväksi on annettu yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi, toimivalta pyytää pääsyä tietoihin, jotka ovat tarpeen sille tällä tavoin annetun valvontavallan käyttämiseksi, ilman että olisi muun muassa mahdollista vedota sitä vastaan kansallisessa oikeudessa säädettyyn liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen.
- 68 Ensinnäkin on todettava, että mahdollisuus pyytää tietoja, joiden avulla voidaan valvoa yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevan kansallisen säännösten asianmukaista soveltamista, on erottamaton osa direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyä poikkeusta.
- 69 Mainitun direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdasta ja sen johdanto-osan 35 perustelukappaleesta ilmenee nimittäin, että oikeudenhaltijoiden on jäsenvaltioissa, jotka ovat ottaneet käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, saatava sopiva hyvitys suojattujen teostensa tai muun aineistonsa ilman heidän lupaansa tapahtuneen käytön korvaamiseksi heille riittäväällä tavalla. Saman artiklan 5 kohdan mukaan yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen käyttöön ottaminen ei myöskään saa kohtuuttomasti haitata tekijänoikeuden haltijan oikeutettuja etuja. Tästä seuraa, että jotteivät kyseiset säännökset menettäisi koko tehokasta vaikutustaan, niillä asetetaan jäsenvaltiolle, joka ottaa kansallisessa oikeudessaan käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, velvollisuus saavuttaa tietty tulos siinä mielessä, että kyseisen valtion on toimivaltansa rajoissa varmistettava sellaisen sopivan hyvityksen tosiasiallinen periminen, jolla on tarkoitus korvata loukatuille tekijöille aiheutunut vahinko, etenkin, jos vahinko on aiheutunut mainitun jäsenvaltion alueella (tuomio 16.6.2011, Stichting de Thuisakopie, C-462/09, EU:C:2011:397, 33 ja 34 kohta ja tuomio 9.6.2016, EGEDA ym., C-470/14, EU:C:2016:418, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 70 Näin ollen toimijoiden yksipuolisiin ilmoituksiin, joiden mukaan vahvistetaan sekä yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen perusteella suoritettavien maksujen määrät että maksusta vapautettavat myynnit, perustuvassa järjestelmässä kyseisen hyvityksen hallinnoinnista vastaavalle elimelle annettava toimivalta valvoa kyseisten ilmoitusten todenperäisyyttä on välttämätön edellytys mainitun hyvityksen tosiasiallisen perimisen varmistamiseksi.
- 71 Yksityistä kopiointia koskevan hyvitysjärjestelmän hallinnoinnista vastaavan henkilön on näin ollen yhtäältä voitava varmistua siitä, että vapautusta koskevan todistuksen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos tämän valvonnan päätteeksi ilmenee, että nämä edellytykset eivät täyty, velvollisuus varmistaa yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen tosiasiallinen periminen edellyttää sen varmistamista, että kyseinen oikeushenkilö voi toisaalta laskea ja periä tämän hyvityksen perusteella suoritettavat maksut heti, kun maksuvelvollisuudesta vapauttamista koskevan todistuksen myöntämisedellytykset eivät täyty tai eivät enää täyty. Mainitun oikeushenkilön näiden tehtävien hoitaminen estettäisiin, jos tarkastuksen kohteena oleva henkilö voisi liikekirjanpitonsa luottamuksellisuuteen vedoten evätä oikeuden tutustua tehtävien hoitamista varten tarvittaviin kirjanpitotietoihin.
- 72 On lisättävä, että tilanne on tämä myös sellaisten henkilöiden osalta, joita ei ole vapautettu yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen maksamisesta, kuten valmistajat, maahantuojat tai jakelijat, mutta jotka voivat joko vyöryttää sen asiakkaalleen silloin, kun tällä ei ole vapautusta koskevaa todistusta, tai vaatia sen palauttamista oikeushenkilöltä, kun niiden asiakkaalla on tällainen todistus. Oikeushenkilön, jonka tehtäväksi on annettu yksityistä kopiointia koskevan hyvitysjärjestelmän hallinnointi, on voitava pyytää saada tutustua tietoihin, joiden avulla voidaan tarkistaa yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen maksamisen soveltamisalaan kuuluvat hankinnat ja myynnit sekä tästä hyvityksestä vapautetut hankinnat ja myynnit.
- 73 Näiden tarkastusten on kuitenkin kohdistuttava yksinomaan seikkoihin, joiden perusteella voidaan yhtäältä varmistaa, että vapautuksen tai palautuksen edellytykset todella täyttyvät, ja toisaalta laskea ne maksut, jotka henkilöiden, joita ei ole vapautettu maksusta, on yksityistä kopiointia koskevan hyvityksen perusteella mahdollisesti suoritettava ja joita ovat esimerkiksi valmistajat, maahantuojat tai jakelijat tai henkilöt, jotka ovat perusteettomasti saaneet vapautusta koskevan todistuksen tai palautuksen. Lisäksi siltä osin kuin kyseiset seikat ovat luottamuksellisia, oikeushenkilön ja hallintoelinten, jotka saavat tiedon tällaisista seikoista tehtävänsä yhteydessä, on suojattava niiden luottamuksellisuus. Nyt käsiteltävässä asiassa on ilmeistä, että kuninkaan asetuksen 1398/2018 12 §:n 1 momentin tarkoituksena on asettaa tällainen velvollisuus, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava.
- 74 Toiseksi edellä 56 ja 57 kohdassa esitettyjä syitä vastaavista syistä yhdenvertaisen kohtelun periaatteella ei voida kyseenalaistaa immateriaalioikeuksia koskevan lain ja kuninkaan asetuksen 1398/2018 säännösten kaltaisia säännöksiä, jotka koskevat oikeushenkilön oikeuksia yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnoinnissa.
- 75 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa annetaan immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustamalle ja niiden määräysvallassa olevalle oikeushenkilölle, jonka tehtäväksi on annettu yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi, toimivalta pyytää pääsyä tietoihin, jotka ovat tarpeen sille tällä tavoin annetun valvontavallan käyttämiseksi,

mitä vastaan ei voida vedota erityisesti kansallisessa oikeudessa säädettyyn liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen, koska tällä oikeushenkilöllä on velvollisuus säilyttää saamiensa tietojen luottamuksellinen luonne.

Oikeudenkäyntikulut

- 76 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta**

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustaman ja niiden määräysvallassa olevan oikeushenkilön tehtäväksi annetaan yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi, kun kyseisessä kansallisessa säännöstössä säädetään, että vapautusta koskevat todistukset ja palautukset on myönnettävä joutuisasti ja soveltamalla objektiivisia perusteita, joiden nojalla kyseinen oikeushenkilö ei voi hylätä hakemusta tällaisen todistuksen tai palautuksen saamiseksi harkintavallan käyttöä edellyttävien toteamusten nojalla, ja kun sen tällaisen hakemuksen hylkäämispäätökseen voidaan hakea muutosta riippumattomalta elimeltä.

- 2) **Direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohtaa ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta**

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa annetaan immateriaalioikeuksia hallinnoivien yhteisöjen perustamalle ja niiden määräysvallassa olevalle oikeushenkilölle, jonka tehtäväksi on annettu yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitystä koskevasta maksuvelvollisuudesta myönnettävien vapautusten ja maksupalautusten hallinnointi, toimivalta pyytää pääsyä tietoihin, jotka ovat tarpeen sille tällä tavoin annetun valvontavallan käyttämiseksi, mitä vastaan ei voida vedota erityisesti kansallisessa oikeudessa säädettyyn liikekirjanpidon luottamuksellisuuteen, koska tällä oikeushenkilöllä on velvollisuus säilyttää saamiensa tietojen luottamuksellinen luonne.

Allekirjoitukset